

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ที่มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์และนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2531 ซึ่งมีทั้งหมด 104 โรงเรียน แบ่งเป็นขนาดใหญ่พิเศษ ใหญ่ กลาง และเล็ก กลุ่มละ 25, 67, 9 และ 3 โรงเรียน ตามลำดับ มีจำนวนครู-อาจารย์ทั้งหมด 14,635 คน และจำนวนนักเรียนทั้งหมด 246,889 คน¹

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของโรเบิร์ต วี. เครซี และเดย์เล่ ดับเบิลยู มอร์แกน (Robert V. Krejcie and Daryle W. Morgan)² โดยมีค่าระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู-อาจารย์จำนวน 375 คน และนักเรียนจำนวน 384 คน รวมจำนวนทั้งหมด 759 คน แต่เพื่อสะดวก

¹กรมสามัญศึกษา, กองแผนงาน, ฝ่ายสถิติวิเคราะห์และวิจัย, "จำนวนห้องเรียนนักเรียน ครู และภารโรง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดส่วนกลาง ปีการศึกษา 2531" เอกสาร โรเนียว, หน้า 1-9.

²Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan, "Determining Sample Size For Research Activities," Education and Psychological Measurement Vol. 30 (Autumn, 1970) : 607-608.

ในการวิจัย ผู้วิจัยจึงขอรวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็น 760 คน หลังจากนั้นได้ใช้เทคนิคสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้น (Multi-Stage Sampling Technique) คือ สุ่มหากกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของโรงเรียนใหญ่พิเศษ ใหญ่ กลาง และเล็ก ได้จำนวน 11 โรงเรียน โดยเทียบสัดส่วน 1 : 10 จากโรงเรียนทั้งหมด 104 โรงเรียน ในการคำนวณใช้วิธีการเทียบสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์และนักเรียนตามขนาดโรงเรียนดังกล่าว หลังจากนั้นสุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์และนักเรียนในโรงเรียนที่สุ่มมาได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โรงเรียนละ 25 เปอร์เซ็นต์ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ และโรงเรียนละ 1.4 เปอร์เซ็นต์ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด 760 คน ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายชื่อโรงเรียน จำนวนครูอาจารย์ และนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา และจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	ครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)	นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ใหญ่พิเศษ	1. สันติราษฎร์วิทยาลัย	238	55	3,527	49
	2. ทอวัง	214	49	3,464	49
	3. สามเสนวิทยาลัย	203	46	3,328	47
	4. โยธินบูรณะ	167	38	2,962	42
	5. วัดราชาธิวาส	155	35	2,607	37
	6. วัดสังเวช	137	30	2,237	31
ใหญ่	7. วัดราชบพิธ	121	27	2,160	30
	8. มัธยมวัดดุสิตาราม	121	27	2,160	30
	9. วัดบวรนิเวศ	119	26	1,893	27
	10. วัดสระเกษ	104	23	1,660	23
กลางและเล็ก	11. สวนอนันต์	95	20	1,567	22
รวม		1,670	375	27,363	385

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 2 ชุดคือ

1.1 แบบสอบถามของอาจารย์

1.2 แบบสอบถามของนักเรียน

แบบสอบถามของอาจารย์ แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับภูมิหลังของอาจารย์ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่สอน ประสบการณ์ในการทำงาน จำนวนครูในโรงเรียน และความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างค่านิยมทางการเมือง มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (checklist) จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเสริมสร้างค่านิยมทางการเมือง ให้แก่นักเรียนตามการรับรู้ของอาจารย์และนักเรียน ลักษณะคำถาม เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด จำนวน 40 ข้อ โดยมีคำถาม 4 ประเด็นดังนี้

1. ศรัทธาในวิธีการแห่งปัญญา จำนวน 10 ข้อ

2. เชื่อมั่นในหลักความเสมอภาค

เสรีภาพ และความยุติธรรม จำนวน 10 ข้อ

3. มุ่งมั่นในหลักการมีส่วนร่วมและความร่วมมือ จำนวน 10 ข้อ

4. ถ้อยมั่นในหลักวินัยในตนเอง และ

ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมู่คณะ

และสังคมส่วนรวม จำนวน 10 ข้อ

แบบสอบถามของนักเรียน ใช้แบบสอบถามในตอนที่ 2 เช่นเดียวกับของอาจารย์

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร วารสาร บทความ สิ่งพิมพ์ หนังสือ

และรายงานการวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับการเสริมสร้างค่านิยมทางการเมือง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมา ไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ เมื่อได้ทำการตรวจแก้ไขแล้วจึงนำไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษา และรูปแบบของแบบสอบถาม โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมของคำถาม ดังมีรายชื่อดังนี้

1. ศาสตราจารย์ จรุณ สุภาพ ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยา สุจริตนารักษ์ ภาควิชา การปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. รองศาสตราจารย์ ดร. ทศศักดิ์ ห่องแพ้ว ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. รองศาสตราจารย์ ดร. อารง สุทธาศาสตร์ ภาควิชาสังคมวิทยา- และมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. งามพิศ ลัดยศสงวน ภาควิชาสังคม- วิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3 นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาแล้วนำมาปรับปรุง แก้ไขข้อความตามข้อวิจารณ์ และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากนั้นนำมาให้อาจารย์ ที่ปรึกษาตรวจแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง เพื่อใช้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

2.4 จัดพิมพ์แบบสอบถามแล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับอาจารย์และ นักเรียนโรงเรียนวิมุตยารามพิทยากร เขตกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน สำหรับอาจารย์ และจำนวน 40 คน สำหรับนักเรียน รวมทั้งหมด 70 คน แล้วนำมาหาค่า ความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม = 0.89

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงอธิบดีกรมสามัญศึกษา และขอหนังสือจากกรมสามัญศึกษาถึงหัวหน้าสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 12 โรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัยโดยการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกด้วยตนเองทุกโรงเรียน และอีก 2 สัปดาห์ต่อมาจึงไปเก็บรวบรวมด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืนมาจำนวน 702 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.37 โดยเริ่มแจกและเก็บแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2531 ถึงวันที่ 3 มีนาคม 2531 จากจำนวนแบบสอบถามที่แจกไปทั้งครูอาจารย์และนักเรียนจำนวน 760 ฉบับ เป็นของครูอาจารย์ 375 ฉบับ และนักเรียน 385 ฉบับ ซึ่งคิดเป็นแบบสอบถามที่ได้คืนมาที่เป็นของครูอาจารย์จำนวน 345 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.00 และของนักเรียนจำนวน 357 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.73 ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	ครูอาจารย์ โรงเรียน มัธยมศึกษา		นักเรียน โรงเรียน มัธยมศึกษา		ร้อยละ
		ส่งไป	ได้รับคืน	ส่งไป	ได้รับคืน	
ใหญ่พิเศษ	1. สันติราษฎร์วิทยาลัย	55	52	49	46	94.23
	2. ทอวัง	49	47	49	47	95.92
	3. สามเสนวิทยาลัย	46	44	47	44	94.62
ใหญ่	4. โยธินบูรณะ	38	36	42	40	95.00
	5. วัดราชาธิวาส	35	30	37	34	88.89
	6. วัดสังเวช	30	28	31	30	95.08
	7. วัดราชบพิธ	27	23	30	27	87.72
	8. มัธยมวัดकुสิคาราม	26	24	28	24	88.89
	9. วัดบวรนิเวศ	26	24	27	24	90.57
	10. วัดสระเกษ	23	19	23	21	86.96
กลางและเล็ก	11. สวนอนันต์	20	18	22	20	90.48
รวม		375	345	385	357	92.37

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science : SPSS) ที่สถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังนี้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของอาจารย์เป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) นำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

4.2 ข้อมูลแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับการเสริมสร้างค่านิยมทางการเมืองตามการรับรู้ของอาจารย์และนักเรียน นำมาตรวจให้คะแนน โดยกำหนดค่าคะแนน 5 ระดับ ตามวิธีการของลิเคอร์ท (Likert Scale) ดังนี้³

5	หมายถึง	ตรงกับการเสริมสร้างค่านิยมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากที่สุด
4	หมายถึง	ตรงกับการเสริมสร้างค่านิยมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมาก
3	หมายถึง	ตรงกับการเสริมสร้างค่านิยมทางการเมืองกึ่งประชาธิปไตยและกึ่งอำนาจนิยม
2	หมายถึง	ตรงกับการเสริมสร้างค่านิยมทางการเมืองแบบอำนาจนิยมมาก
1	หมายถึง	ตรงกับการเสริมสร้างค่านิยมทางการเมืองแบบอำนาจนิยมมากที่สุด

หลังจากนั้นนำค่าคะแนนการรับรู้ของครูอาจารย์และนักเรียนมาหาค่าเฉลี่ยหรือค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลความหมายตามเกณฑ์ของ จอห์น ดับเบิลยู เบสต์ (John W. Best) ดังนี้⁴

³อ้างอิงใน John W. Best, Research in Education (New Delhi : Prentice Hall of India, 1963), pp. 164-165.

⁴John W. Best, Research in Education (New Jersey : Englewood Clifts : Prentice-Hall, 1970), pp. 174-175.

- 4.50-5.00 หมายถึง ตรงกับการเสริมสร้างค่านิยมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากที่สุด
- 3.50-4.49 หมายถึง ตรงกับการเสริมสร้างค่านิยมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมาก
- 2.50-3.49 หมายถึง ตรงกับการเสริมสร้างค่านิยมทางการเมืองกึ่งประชาธิปไตยและกึ่งอำนาจนิยม
- 1.50-2.49 หมายถึง ตรงกับการเสริมสร้างค่านิยมทางการเมืองแบบอำนาจนิยมมาก
- 1.00-1.49 หมายถึง ตรงกับการเสริมสร้างค่านิยมทางการเมืองแบบอำนาจนิยมมากที่สุด

แล้วเปรียบเทียบความแตกต่างเกี่ยวกับการเสริมสร้างค่านิยมทางการเมืองให้นักเรียนตามการรับรู้ของอาจารย์ที่มีภูมิหลังต่างกันในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่สอน และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ t-test สำหรับข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวกัน และเปรียบเทียบความแตกต่างเกี่ยวกับการเสริมสร้างค่านิยมทางการเมืองให้นักเรียน ตามการรับรู้ของอาจารย์และนักเรียน โดยใช้ t-test สำหรับข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคนละกลุ่ม

4.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3.1 สูตรหาค่าร้อยละ

$$\text{ค่าร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

4.3.2 สูตรหาค่ามัชฌิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน⁵

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

⁵ ประคอง กรรณสูตร, สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู (กรุงเทพ : ไทยวัฒนาพานิช, 2529), หน้า 40-49.

เมื่อ \bar{X} = คะแนนเฉลี่ย
 ΣX = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

$$\text{และ S.D.} = \sqrt{\frac{\Sigma X^2}{N} - \left(\frac{\Sigma X}{N}\right)^2}$$

เมื่อ S.D. = ค่าความ เบี่ยงเบนมาตรฐาน
 ΣX = ผลรวมของคะแนน
 ΣX^2 = ผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง
 N = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

4.3.3 สูตรการทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างของค่า
 มัชฌิม เลขคณิต สำหรับข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคนละกลุ่ม⁶

$$\text{สูตร } t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ \bar{X}_1, \bar{X}_2 = คะแนนเฉลี่ยกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
 S_1^2, S_2^2 = ความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
 n_1, n_2 = จำนวนคนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

4.3.4 สูตรการหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบทดสอบ
 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach)⁷

⁶George A. Ferguson, Statistical Analysis in Psychological and Education (New York : McGraw-Hall Book Company, 1966), p. 46.

⁷Lee-Joseph Cronbach, Essentials of Psychological Testing, 3rd. ed. (New York : Harper, 1971), p. 161.

สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา

$$r = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

r = สัมประสิทธิ์ของความเที่ยง

k = จำนวนข้อคำถาม

$\sum S_i^2$ = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย